

Handläggare: Christina Österling
Tfn: 08/508 09 527

Norrmalms stadsdelsnämnd

Det framtida äldreboendet på Norrmalm

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner stadsdelsförvaltningens förslag till omstrukturering av stadsdelens äldreboenden.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Yngve Lindström
tf beställarchef

Sammanfattning

I ärendet redovisas förslag på omstrukturering av stadsdelens äldreboende utifrån ett demografiskt perspektiv, minskad efterfrågan på äldreboendeplatser samt äldreboendenas standard, ändamålsenlighet och popularitet.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats av beställaravdelningens enhet för generell beställning och uppföljning i samråd med beställaravdelningens enhet för biståndshandläggning för äldre, beställaravdelningens MAS-enhet, utföraravdelningen och avdelningen för strategi och stöd.

Bakgrund

Stadsdelen står i dag inför det faktum att andelen äldre över 80 år kommer att minska kraftigt. Redan i dag kan ses en minskning av köerna till äldreboendena och det finns flera tomma platser inom stadsdelens servicehus. Vidare finns en minskad efterfrågan från andra stadsdelsförvaltningar av platser på Norrmalm. Stadsdelens äldreboende varierar också avseende ändamålsenlighet, standard och popularitet.

Demografiskt perspektiv

Sett ur ett demografiskt perspektiv, med hänsyn taget till hälsoförbättringar, kommer andelen 80 år och äldre inom Norrmalm minska kraftigt. Minskningen sker med några procent per år för att 2006 ha minskat med 10% och 2010 med 20%. Efter 2010 finns enbart gemensam statistik för Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm vilken visar att 2015 har det skett en minskning med ca 30% (USK, framskrivning av antalet äldreomsorgstagare i Stockholm år 2002). Minskningen av andelen äldre över 80 år fortsätter fram till början av 2020-talet. Att minskningen redan har påbörjats kan ses genom minskad efterfrågan på såväl hemtjänst som äldreboendeplatser.

Minskad efterfrågan på äldreboendeplatser

I dag finns 30 tomma platser inom stadsdelens servicehus. Fyra personer boende på Norrmalm står i kö till något av stadsdelens servicehus varav tre har erhållit erbjudande tidigare men tackat nej.

De stadsdelar som i dag har avtal med stadsdelsförvaltningen om totalt 34 platser har sagt upp avtalen gällande 25 platser och deklarerat uppsägning av resterande 9 platser.

Av stadsdelens i dag totalt 913 äldreboendeplatser (inkl servicehus) är 189 platser (inkl ovan nämnda 34 platser) belagda av andra stadsdelsförvaltningar/kommuner eller är tomma.

Norrmalm köper 96 platser från andra stadsdelar/kommuner och privat. De flesta av dessa är "gamla placeringar" och i dag görs inga placeringar på grund av platsbrist utan enbart utifrån sociala, kulturella och etiska skäl.

Stadsdelens behov av platser oktober 2002

Antal äldreboendeplatser oktober 2002	913 *1
Antal placeringar	821 *2
Överskott oktober 2002	92

*1 Inkl servicehus, efter beslutad urglesning på Adolf Fredrik och Johanneshuset samt av veckling av ett plan på Gustav Vasa Hemmet.

*2 Totalt antal placerade inom stadsdelen, andra stadsdelar, andra kommuner och privat.

Standard, ändamålsenlighet och popularitet

Äldreboendenas ändamålsenlighet, standard och popularitet varierar också. Tankarna om äldreboenden har förändrats mycket påtagligt med 15-20 års intervall medan husen som byggts under de olika "epokerna" står kvar långt efter det att utformningen blivit omodern. Detta gör att vissa av stadsdelens äldreboenden inte uppfyller gällande lagar, riktlinjer och planer. Detta är också en faktor som påverkar äldreboendenas popularitet. Bristerna i ändamålsenlighet och standard har också påpekats vid tillsyn av Länsstyrelsen och granskningar som gjorts av äldreomsorgsinspektörerna.

Förvaltningens förslag

För att möta den minskade efterfrågan på äldreboendeplatser har stadsdelsförvaltningen under hösten gjort en kartläggning av de boendeformer och lösningar som är i bruk i dag. Det är viktigt att i det fortsatta arbetet satsa på utveckling av de äldreboenden som har de bästa förutsättningarna för att motsvara framtida behov och önskemål. Syftet är att se vilka av stadsdelens boenden som kan ses som bra boenden och miljöer ur brukar-, arbetsmiljö- och driftekoniskt perspektiv men också ta hänsyn till gällande lagar, riktlinjer och planer (se bilaga 1). Genomförandeförhandling ska ske med berörda facklig organisationer i förvaltningsgruppen om föreslagna omstruktureringar inom Norrmalms äldreboenden.

Stadsdelsförvaltningen gör bedömningen att stadsdelens äldreboendeplatser bör minskas med ca 300 platser fram till 2010. Förutom ovan nämnda faktorer finns även andra faktorer som påverkar de framtida äldreboendet men som är mer svåra att analysera. Hit hör förändringar av attityder, vårdstruktur och produktivitet samt anhörigas och/eller frivilligas insatser. Men också tillgången på lägenheter i det ordinarie bostadsbeståndet med tillgänglighet, standard och närservice. Därför är det viktigt att göra en årlig revidering av platsbehovet.

Framtida äldreboendet på Norrmalm

Med utgångspunkt från att antalet äldreboendeplatser behöver minskas med ca 300 föreslår stadsdelsförvaltningen att **Klockhuset, Adolf Fredrikshuset, Johanneshuset,**

Väderkvarnen (inkl Brunnsviken, Idun, Sagahemmet och Magnoliagården), Vasen, Väduren (inkl Bellevuegården) och Riddarsporren hus A (inkl Riddargården) skall utvecklas och utgöra stadsdelens framtida äldreboenden.

Klockhuset, Adolf Fredrikhuset och Johanneshuset håller ur brukarperspektiv en god standard. Tillgång till en fin ytermiljö finns i form av "Sinnenas trädgård" och Vasaparken. Möjlighet finns att flytta dagverksamheten som är belägen på Adolf Fredrikhuset och istället göra boenderum. Klockhusets boenderum som i dag saknar trinetter går att förse med detta. Vidare kan delar av huset, som i dag används till annan verksamhet (administrativa lokaler och rehablokaler inkl friskvårdscentrum), byggas om till boenderum. En urglesning måste dock göras av dubbelrummen på Klockhuset och resterande dubbelrum på Adolf Fredrikhuset. Dessutom är förutsättningen att äldreboendena drivs som en enhet för att få driftekonomi.

Väderkvarnens äldreboende (inkl Brunnsviken, Idun, Sagahemmet och Magnoliagården plan 1) håller en god standard ur brukarperspektiv, fungerar bra ur ett driftekonomiskt perspektiv och omstruktureringar kan relativt enkelt göras utifrån behovsförändringar. Tillgång finns till en fin och uppskattad innegård. **Magnoliagården plan 2** måste dock genomgå en ombyggnad, renovering och urglesning för att uppfylla kravet på ett modernt äldreboende.

Vasens äldreboende håller också en god standard ur brukarperspektiv samt går att driva ur ett driftekonomiskt perspektiv. Möjlighet finns att bygga om ytterligare ett plan till mindre avgränsade boenden.

Vädurens äldreboende (inkl Bellevuegården) drivs fr o m den 18 november 2002 på entreprenad av Attendo Care AB. Stadsdelsförvaltningen bedömer att Väduren uppfyller kraven på ett modernt äldreboende ur brukar- och driftekonomiskt perspektiv. Ombyggnad går också att göra för att få mindre avgränsade boenden.

Riddarsporren hus A som omfattar Riddargården och 16 servicehuslägenheter har en god standard sett ur brukarperspektiv och går att driva ur ett driftekonomiskt perspektiv. Tillgång finns till en fin och uppskattad innegård. Om behov föreligger finns möjligheter att bygga om ytterligare plan till mindre avgränsade boenden.

I dag finns flera tomma lägenheter i stadsdelens servicehus samtidigt som det finns en efterfrågan av boenden för personer som inte har något större omsorgs- och omvårdnadsbehov men som söker trygghet. I dag svarar det alltmer populära seniorboendena för detta utbud. Problemet är dock att många av seniorboendena är bostadsrätter vilket begränsar möjlighet för många äldre att välja detta alternativ.

Med seniorboende avses vanliga lägenheter som inte kräver någon biståndsbedömning. Höga ambitioner finns vad gäller äldre- och handikappanpassning samt tillgänglighet. Däremot varierar omfattningen av gemensamhetsutrymmen. Med senior avses vanligen personer som är 55 år och äldre.

Med anledning av att flera lägenheter är tomma inom stadsdelens servicehus föreslår stadsdelsförvaltningen att **Riddarsporren hus B** och **Dalagatan** omvandlas till seniorboende med hyresrätter. Det innebär att de boende kan erbjudas hemtjänst om de vill bo kvar alternativt plats i annat äldreboende inom stadsdelen.

Vidare föreslår stadsdelsförvaltningen en avveckling av **Nya Hemmet** som har lägenheter som ur arbetsmiljösynpunkt är för trånga för att vårda personer med stort omvårdnadsbehov. De allmänna utrymmena är också små och husets planlösning gör att dessa utrymmen inte blir naturliga samlingsplatser. Dessutom är antalet boende per plan något för få för att få en bra driftekonomi i huset.

För att skapa möjlighet att få äldreomsorgens ekonomi i balans under år 2003 bedömde stadsdelsförvaltningen att vissa beslut måste fattas innan denna utredning var färdig. I kvartalsrapport 2 beslutade stadsdelsnämnden om avveckling av ett våningsplan på **Gustav Vasa Hemmet**. Avveckling pågår av plan 3 utifrån en genomförandeplan. I kvartalsrapport 3 beslutade stadsdelsnämnden även om avveckling av de två återstående planen. För dessa två plan skall stadsdelsförvaltningen återkomma till nämnden med ett ärende om genomförandeplan.

Ovan föreslagna omstrukturering motsvarar ca 300 platser med:

- beslutad avveckling av återstående 68 platser på Gustav Vasa Hemmet
- avveckling av 50 platser på Nya Hemmet
- ytterligare urglesning på Johanneshuset och Klockhuset med 12 platser
- urglesning, renovering och ombyggnation av Magnoliagården 2 tr om, beroende på hur ombyggnationen görs, ca 17-26 platser
- omvandling av 152 platser på Dalagatans och Riddarsporrens äldreboende till seniorboende med hyresrätt.

Med denna föreslagna förändring kommer stadsdelen att få ett modernt och väl anpassat utbud av äldreboendeplatser. Förslaget möjliggör även, om behov föreligger, att genom mindre ombyggnation skapa fler platser på de boenden som förvaltningen bedömer skall utgöra stadsdelens framtida äldreboenden. Därutöver kommer finnas möjlighet att efter behov och önskemål köpa platser utanför stadsdelen.

Den nyproduktion om 50 äldreboendeplatser som finns med i planeringen av Sabbatsbergsområdet är stadsdelen således inte i behov av. Det skulle i sådana fall vara för att ersätta något annat äldreboende. Det är även svårt att få driftekonomi med endast 50 platser.

Under 2003 kommer den beslutade avvecklingen av Gustav Vasa Hemmet att slutföras. För övrigt kommer arbetet att fokuseras på utveckling av de enheter som föreslagits utgöra Norrmalms framtida äldreboenden. Det kan också bli aktuellt att påbörja det administrativa arbetet med omvandla de föreslagna servicehusen till seniorboenden då detta är en lång process.

Förutsättningar för genomförande

För att kunna genomföra den ovan föreslagna omstruktureringen på ett bra sätt behövs en samordning, en tydlig plan för genomförande samt information till boende och deras närstående. Vidare är det minst lika viktigt med information och delaktighet för berörd personal. Stadsdelsförvaltningen räknar med att aktivt kunna rekrytera personal från de verksamheter som avvecklas till stadsdelens övriga verksamheter. Möjlighet finns även att, genom den ökade tillgången på personal under omstrukturingsperioden, genomföra Stockholms stads satsning på fortbildning av personal inom vård och omsorg.

Stadsdelsförvaltningen verkar också för att begreppet äldreboende skall införas och ersätta benämningarna sjukhem, ålderdomshem och gruppboende. Äldreboende har sedan olika inriktningar som demensinriktning, somatisk inriktning och äldrepsykiatrisk inriktning. Detta som en naturlig begreppsutveckling i och med att kvarboendepincipen gäller inom stadens äldreboenden. Ytterligare ett led i detta är att personalens kompetens utvecklas så att boende med omfattande vård- och omsorgsbehov kan vistas inom alla våra äldreboenden.

Den beslutade pågående urglesningen av dubbelrum på Adolf Fredrikshuset och Johanneshuset måste vid behov komma i andra hand för att möjliggöra omstruktureringen.

Slutligen kan omstruktureringen innebära att äldreboendeplatser temporärt måste köpas från andra stadsdelar eller privat. Därför bör möjligheterna till detta undersökas.

Bilagor

Bedömning av Norrmalms äldreboenden.